

ÚJ NEVEK ÉS ÚJ ALAKOK A MIOCÉN PUHATESTŰEK KÖZT

Dr. ac. STRAUSZ IÁSZLÓ

(II—III. táblával)

Összefoglalás: *Terebra* (*Hastula*) *hungarica* Meznerics 1954 (non Halaváts) helyett *Terebra* (*Hastula*) *striata cserhatensis* új nevet vezet be szerző. A várpalotai Szabó-bányából került elő az *Adeorbis*-félékhez tartozó *Palatinia palatina* nov. gen. nov. sp., új változat a *Cerithiidae* családból: *Potamides* (*Pirenella*) *gamitzensis transdanubicus* nov. var., valamint a *Chrysalida* nemzetségből három alak: *Ch. pygmaea palatina* nov. var., *Ch. intermixta pseudoflexicosta* nov. var., *Ch. pseudovindobonensis* nov. sp., Szobról származik *Natica* (*Lunatia*?) *sobienensis* nov. sp., Letkésről *Cerithium zeuschneri letkesensis* nov. var.

Palatinia palatina nov. gen., nov. sp.

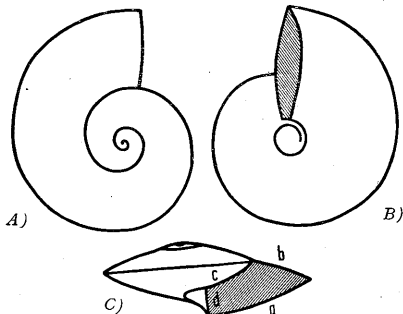
(III. tábla, 15—17. ábra; 1. szövegábra)

Igen kicsi, lencse alakú, 1,4 mm átmérőjű; vékony héjú, díszítetlen. Három és fél kanyarulata egyenletesen növekszik. Felső oldalán a spirában a kanyarulatok közt határozottak, de nem mélyek a varratok; a kanyarulatok a felső oldalon alig domborúak (1. ábra, A). A perem éles szögletű. Az alsó oldal valamivel domborúbb a felsőnél. A bázison az utolsó kanyarulat eltakarja a többi kanyarulatot, azoknak alsó-belső szöglete látszik a szűk és mély, éles szöglettel elhatárolt köldökben (1. ábra, B). A szájnnyílás síkja fent kissé előredűlő, de csak kevéssé tér el a tengely síkjától (ill. függélyestől). A szájnnyílás alakja romboidszerű (1. ábra, C), legnagyobb oldala az alsó (a), szabályosan kifelé domboruló iv; jóval rövidebb a külső-felső szabad oldal, szintén enyhén domború (b); ennél kevéssel rövidebb a belső-felső oldal (vagyis az előző kanyarulathoz simuló rész (c), ez homorú, végül legrövidebb a köldököt határoló oldal (d).

A héj és szájnnyílás főbb jellegei alapján valószínű, hogy az *Adeorbidae* családba tartozik ez a faj és az új nemzetség, de attól főleg a szájnnyílás síkjának kevéssé ferdült helyzetében jelentősen eltér. Az *Adeorbis*oknál a szájnnyílás általában kerekded vagy háromszöges vagy kerekített négyzetes, főleg az alsó-belső oldala nem tengelyirányban fut, hanem hajlottan lefelé-kifelé-hátra. Az *Adeorbis* nemzetséghez tartozó *Vitrinella* Adams 1850 alnemzetség [Wenz szerint nemzetség, az *Adeorbidae* családban, 12. p. 644—645] sok tekintetben áll közel a most tárgyalt alakhoz, főleg bázisa és köldöke tekintetében. Köldökét szintén szöglet határolja, bázisának külső, nagyobbik része domború, de a bázis belső részén, a köldök közelében már horpadt — ezzel a köldök éles elválása is csökken. Még fontosabb eltérése alakunktól az, hogy a *Vitrinella* szájnnyílása kerekded, a szájnnyílás síkja ferdébb, köldöke jóval tágabb. Termetre nagyon hasonló a Palatiniaiához a ma élő, egyetlen fajjal képviselt *Episcimia* Mörch 1875 nemzetség, szintén lencse alakú, éles peremű; ennek köldökét azonban nem határolja szöglet [12. p. 645]. A rendszertanilag távolabb álló, de többé-kevésbé hasonló termetű alakok közül a *Skenea*-félék szájnnyílásának síkja szintén a tengelysíkhoz közelebb, de a szájnnyílás alakja kerekded, pereme folytonos. A *Helyocryptus* Orbigny nemzetség termete és köldöke, valamint szájnnyílásának egyes jellegei nagyon közel állnak a Palatiniaiéhoz, de

lényeges eltérésük az, hogy a *Helycocryptus* utolsó kanyarulata a felső oldalon is átfogó, így az előző kanyarulat szöglete belevágódik a szájnylás belső oldalába; vastagodott belső ajka is van.

Egyetlen példányát szerző gyűjtötte a várpalotai Szabó-bányából, a M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében M. 1. sorsz. alatt található.

1. ábra. *Palatinia palatina* nov. gen., nov. sp. A) felülről, B) alulról, C) előlről — Fig. 1. *Palatinia palatina* nov. gen., nov. sp. A) von oben, B) von unten, C) von vorne

Potamides (Pirenella) gamlitzensis transdanubicus nov. var.

(II. tábla, 5, 6. ábra)

Abban tér el a *P. (Pirenella) gamlitzensis* Hilber fajtól [4., p. 437—438, tab. 4, fig. 2, 3; 9., p. 17, 58, 97, tab. 2, fig. 27], valamint annak más változataitól. (*P. gamlitzensis rollei* Hilber [4., p. 439, tab. 4, fig. 4; 10., p. 68, 191, tab. 7, fig. 107, 118, tab. 8, fig. 127]; *P. gamlitzensis theodiscus* Rolle [4., p. 439—440, tab. 4, fig. 5; 10., p. 69, 192, tab. 7, fig. 117]; *P. gamlitzensis pseudotheodiscus* Strausz [10., p. 69—70, 192—193, tab. 7, fig. 119—123]), hogy felső spirális sorának csomói tengelyirányban megnyúltak s elfoglalják a kanyarulatok középmagasságában azt a részt is, ahol a többi említett alaknál a felső és alsó spirális csomósor közt vagy határozott spirális árok, vagy egy további csomósor fut. Ennél az új változatnál a felső és alsó csomósor csak egészen keskeny, élszerű bevágódás különíti el, nem a kanyarulatok magasságának fele körül, hanem alsó harmadában. Kezdőkanyarulatainak díszítése azonban teljesen megegyezik a *P. (Pirenella) gamlitzensis* Hilb. fajával és annak többi változatával s ez indokolja, hogy ne önálló fajnak tekintsük, hanem a *P. gamlitzensis* változatának.

Egyetlen példánya Várpalotáról, a Szabó-bányából származik, a M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében sorszáma M. 2.

Cerithium zeuschneri lethésensis nov. var.

(II. tábla, 7, 8. ábra)

A *C. zeuschneri* Pusch faj típusától abban tér el, hogy kanyarulatainak felső szélén tüskesor helyett egészen gyenge, elmosódó csomósor van csupán, az utolsó kanyarulatán nincsen a beszűkülés helye körül második spirális csomósor, a spirális díszítés

pedig a kanyarulatok egész magasságán át egyenletesen elosztott, elég éles és mély árokvonalakból áll, nem pedig egyenetlen vonalazásból vagy zsinórozásból, mint a *C. zeuschneri* P u s c h alaknál.

Magassága 14 mm, szélessége 6 mm. Ez a méret valamivel kisebb, mint a *C. zeuschneri* P u s c h teljesen kifejlett példányaié. Mégsem lehet arról szó, hogy ez a példány csak fiatalabb volta miatt lenne eltérő díszítésű. A *C. zeuschneri*nek ilyen méretű példányain (vagyis 6 mm kanyarulatszélesség mellett) már megvan a jellemző tüskés díszítés, a spirális díszítése sem szabályos egyenetlen árokvonalakból áll.

Letkésről származik, régi gyűjtésből; a M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében sorszáma M. 7.

Három új *Chrysallida*-alak került elő Várpalotáról, a Szabó-bányából. A *Chrysallida* nemzetség a *Pyramidellidae* családba tartozik. Lényeges jellegei: kis méretű, orsó, tojásdad vagy kúp termetű, közepes számú vagy kevés kanyarulatból áll; embrionális héja nem a főtengely körül csavarodott, hanem attól 90 foknál nagyobb szögben tér el s részben burkolja az első szabályos kanyarulat. Díszítése főleg tengely irányú bordázás. Szájnyílása tojásdad, fent szöglettel, a belső peremén rendszeren egy spirális redővel vagy foggal.

Chrysallida pygmaea palatina nov. var.

(III. tábla, 9. ábra)

Másfél mm magas, kétharmad mm széles, három kanyarulatból áll az embrionális héjon kívül. Eltérése a *Ch. pygmaea* Grateloup faj típusától az, hogy spirális díszítése erősebb (kanyarulatonként 3—5 zsinór) s a tucatnyi tengely irányú bordával majdnem egyenrangú rácozást ad. A *Ch. pygmaea fahunica* P e y r o t változat valamivel karcsúbb termetű, tengely irányú bordáinak száma nagyobb, spirális vonalazása gyengébb. A *Ch. decussata* Montagu kanyarulatjai domborúbbak, a díszítés sűrűbb rácozás. Mindezek az eltérések nemcsak a példányunk fiatalságának következményei, hanem megvannak a felsorolt alakok felsőbb kanyarulataihoz hasonlítva is.

A M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében száma M. 3.

Chrysallida intermixta pseudoflexicosta nov. var.

(III. tábla, 10—11. ábra)

Egy és háromnegyed mm magas, háromnegyed mm körüli szélességű, csonkakúp alakú, spiráljának oldalvonalai (a palást alkotói) 25 fok körüli szöveget zárnak be egymással, de búb része hirtelen lemeztett. Az embrionális héjon kívül négy kanyarulatból áll, ezek egyenletesen növekedők, magasak (magasságuk a szélességüknek 1,6, 1,8-ad része), kissé domborúak, alul cserepezetten beszűkülők, éles varrattal. Díszítése 25—28 tengely irányú borda, kb. egyenlő közökkel, alul kissé előrehajlók. A kanyarulat alsó részén két gyenge spirális borda keresztezi az axiális bordákat, ezek alatt a bázison a díszítés gyengébb. A bázis egyenletesen lassan szűkülő, a szájnílás rövid-ovális, magassága az egész ház magasságának harmada, belső ajkán a spirális ránc gyenge.

Eltérése a *Chrysallida intermixta* Monterosato [11, vol. 8, p. 354, tab. 78, fig. 19] fajtól az, hogy utóbbinak kevesebb, erősebb, egyenesebb axiális bordája van. E fajnak változata a *Ch. intermixta flexicosta* Bucquoy—Dautzenberg—Dollfus [2, p. 170, tab. 20, fig. 10], „*Odstomia jeffreysi flexicosta*” [11, vol. 8, p. 354, tab. 78, fig. 20] is, ez még közelebb áll a most tárgyalt új változathoz, de axiális bordái vastagabbak, számuk valamivel kisebb, kanyarulatjai nem cserepezettek. A *Chrysal-*

Lida interstincta Montagu, ill. *Ch. interstincta terebellum* Philippi nagyobb, ritkásabb és erősebb axiális díszítésű.

A M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében sorszáma M. 4.

Chrysalida pseudovindobonensis nov. sp.

(III. tábla, 12. ábra)

Egyik példány 1,7 mm magas, 0,9 mm széles, másik 2,2 mm magas, 1 mm széles: karcsú-ovális termetű. Az embrionális héjon kívül három kanyarulatból áll, ezek elég gyorsan növekednek, magasságuk valamivel kevesebb szélességük felénél, oldalvonaluk elég határozottan domború, mély varrattal. Díszítése 20 körüli számú erős, egyenes axiális borda, szélesebb közkkel; a kanyarulat alsó harmada körül ezek az axiális bordák egy gyenge spirális bordában összefolynak. Ez alatt következik egy erős, mély spirális árokvonat, majd egy széles, erős spirális borda; a középső kanyarulaton a varratból nem látszik ki, az alsó kanyarulaton is csak részben búvik elő egy további erős spirális árokvonat. A bázison több, fokozatosan gyengülő árokvonat húzódik. A szájnylás kevésbé megnyúlt ovális, kb. háromnegyed mm magas, belső peremének félmagasságában feltűnő foggal. A bázis egyenletes íveléssel elég röviden levágott.

Közelálló alak a *Ch. vindobonensis* Hörnes, *Odontostoma vindobonense* Hörnes [5, p. 495, tab. 43, fig. 25], valamivel magasabb és kúposabb termetű, 4×2 mm, díszítésében szintén lényeges eltérés az, hogy az axiális bordákat alul összekapcsoló spirális borda alatt nincsenek spirális árkok. A kosteji *Ch. rara* Boettg. [1, vol. 51, p. 106, no. 337], „*Parthenia rara*” [13. p. 234, tab. 11, fig. 98] és *Ch. josephae* Boettg. [1, vol. 55, p. 123, no. 431], „*Pyrgulina josephae*” [13. p. 235, tab. 11, fig. 99] többé-kevésbé hasonló természetűek, de a kanyarulatok alján csak spirális bordák vannak, nem árokvonatok. A *Ch. turbonilloides* Brusina [2, p. 173—174, tab. 20, fig. 3, 4, „*Odostomia*”] termete egyező, de első két kanyarulatán csak egy-egy elég gyenge spirális borda húzódik, árokvonat nincs, az alsó (harmadik) kanyarulaton sincsenek valódi spirális árkok, csak viszonylagos mélyülés a spirális bordák közt.

A M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében sorszáma M. 6.

Natica (Lunatia?) szobiensis nov. sp.

(III. tábla, 18—22. ábra)

Tojásdad alakú, 14 mm széles, 13 mm magas. Öt kanyarulatból áll, utolsó kanyarulata igen nagy, a spira igen kicsi, alig kiálló, oldalvonala gyengén domború. Szájnylása tojásdad, félköröshöz közeledő, magassága 9 mm, szélessége 5 mm (a külső szájpere m sérült, ezért ez a méret bizonytalan). A belső ajak elég vastag, széles, fent a varratvégződésnél 3 mm szélesen kezdődik, baloldali határa fordított S alakú, először 2,5 mm-re keskenyedik, azután 5 mm-re szélesedik s hirtelen visszaíveléssel szűnik meg a köldök alsó-bal oldalánál. A köldök igen szűk és igen mély, szabályos kör alapú kúp-üreg, nyílása másfél mm átmérőjű, előlről a belső ajak kallusza, hátulról az utolsó kanyarulat belső fala közt helyezkedik el. A köldöklyuk jobb-alsó szélétől vékony spirális él hirtelen emelkedéssel halad a köldök belsejébe.

Köldökének különös jellege meglehetősen eltér a *Natica* Scopoli 1777 sensu stricto és a *Lunatia* Gray 1847 alnemzetségektől, mert ezeké rendszeren tágabb, a belső ajak kallusza nem szűkíti be ennyire, a *Polynices* (vagy *Polimices*) Montfort 1810

kallusza pedig teljesen vagy majdnem teljesen betölti a köldököt. A magyarországi *Natica*-fajok közül nincsen egy sem, amelyiknek termete (a köldök jellegeitől eltekintve is) teljesen egyeznék példányunkéval. Az igen kicsi, az utolsó kanyarulat oldalvonalából alig kiemelkedő spira egyezik a *Natica (Neverita) josephinia olla* Serres alakéval, de ennek köldökében nagy, gombszerű funikulusz helyezkedik el, élesen körülárkolvá; egyébként termete valamivel szélesebb, lapítottabb. A *Natica (Lunatia) catena helicina* Brocchi nagyon változékony termetű s előfordul, hogy a spira oldalvonalából csak kevésbé emelkednek ki az egyes kanyarulatok, bár rendszeren nagyon is domborúak s a spira oldalvonalát hullámossá teszik. De még az aránylag laposabb kanyarulatú példányok spirája is sokkal magasabb, az utolsó kanyarulatból sokkal inkább kiemelkedő, mint a *N. (Lunatia?) szobiensis*.

Egyetlen példánya Szobráról származik, a M. Áll. Földtani Intézet gyűjteményében sorszáma M. 5.

Megjegyzések a *Nassa (Phrontis) dujardini edlaueri* Beer alakról

Buccinum obliquum (non Kiener) Hilber [4, p. 427—428, tab. 2, fig. 3].

Nassa (Uzita) obliqua Hilber, Meznerics [6, p. 54, tab. 3, fig. 8].

A ma élő *Nassa obliqua* Kiener neve sokkal régiebb, mint a „*Buccinum obliquum* Hilber 1879” közép-európai miocén alaké s ez az utóbbi is a *Nassa* nemzetséghez sorolandó. (Beer szerint *Hinia edlaueri*, Mitt. Geol. Ges. Wien, 1957, p. 55).

Kezdőkanyarulatainak díszítése azonos a *N. dujardini* Deshayes fajéval és a *N. dujardini schönni* Hoernes & Auinger változatéval, alsó és középső kanyarulatain azonban tengely irányú duzzanatok vagy kövér, tompa bordák vannak. Termete zömökebb, mint a *N. dujardinié*, de karcsúbb a *N. dujardini schönnié*nél. Mind a díszítés, mind a termet tekintetében átmenetekkel kapcsolódik a két említett rokon alakhoz, így feltétlenül jogosult a *N. dujardini* faj változatának minősíteni. A *Nassa* nemzetségnek *Phrontis* alnemzettségére jellemző, hogy a szájnnyílás felső szögleténél az ellencsorgót körülveszi felülről a belső és külső ajkak összekapcsoló vastagodás (kallusz) s ez rendszeren az utolsó kanyarulat varratvonalának addigi szintjénél magasabbra emelkedik. Ez a jelleg ugyanolyan jól ellenőrizhető a *N. dujardini edlaueri* alakon is, mint a *N. dujardini*; olyan magasra azonban rendszeren nem emelkedik ez a kallusz, mint a *N. dujardini schönni*.

Terebra (Hastula) striata cserhátensis nov. nom.

(III. tábla, 13—14. ábra)

Hastula hungarica (non Halaváts), Meznerics [7, p. 56, 142, tab. 8, fig. 4].

A „*hungarica*” fajnevet Halaváts már használta 1884-ben, olyan *Terebra*-fajra vonatkozóan, amely szintén a *Hastula* alnemzetségbe sorolandó [3, p. 179—180, 212, tab. 4, fig. 6]. Ha tehát a *Hastula* nevet nem a *Terebra* nemzetségen belüli alnemzetségnek tekintendők, hanem önálló nemzetségnek, a Meznerics által használt név akkor is homonim. A „*Hastula hungarica* Meznerics” alak a *Terebra (Hastula) striata* Basterot 1825 fajtól igen kevésbé tér el, csupán tengely irányú bordáinak száma valamivel kisebb és a bordák kevésbé vastagabbak. Szerző szerint ez az eltérés nem olyan nagy, hogy faji elválasztásukat megokolná, hanem változatként való összekapcsolásukat megengedi.

Még egy homonimát említhetünk meg a miocén puhatestű faunából. Az *Arca* nemzetségben a „*hidasensis*” fajnevet vezette be szerző a Földtani Közlöny 80. köteté-

ben, Meznereics ugyancsak „*hidasensis*” (forma localis) nevet a M. Áll. Földtani Intézet Évkönyve 39. kötetében. Mindkét kiadványon az 1950. kiadási évszám szerepel, az utóbbi azonban ténylegesen már 1951-ben jelent meg. Így a két név közül az *Arca* (*Arca diluvii hidasensis* Meznereics [6, p. 66—67, 114, tab. 4, fig. 6, 7] homonimának minősül s újjal helyettesíthető.

A szerző által leírt *Arca hidasensis* Strausz 1950 [8, p. 239—240, fig. 1, 2] eredeti példánya M. Nemzeti Múzeum Óslénytárában volt, a gyűjtemény hidasi anyaga azóta elpusztult, valószínűleg ez a példány is. Az első leírás óta jobban preparált és újra fényképezett példányról azonban még felsorolhatunk pótlólag néhány jelleget s ábráját is adjuk (II. tábla, 1—4. ábra). Bordái négyszer-ötször olyan szélesek, mint a bordaközök. A bordaközök alja a növedékvonalak keresztelésétől finoman rácsózott. A héj belsejé peremén 27 rövök bemetszés felel meg a bordák végződéseinek. A teknő belseje felé ezek az árkocskák megszűnnek, de egy darabig befelé még színezésszerű különbségnek megfelelő vonalazás a folytatásuk. A záros peremen a fogak nem teljesen párhuzamosak, hanem sugarasan irányulnak nagyjából a teknő középpontja felé. A zár közepe felé lassan, a két szélen gyorsan rövidülnek a fogak, a leghosszabbak a két oldalsó negyed, ötödérsz körül vannak. Az első izombenyomat tojásdad körvonalú, a hátsó kerekített négyszöges, kb. másfélszer akkora, mint az első. Egyetlen példányát Hidason a *Cardita jouannettis* rétegből gyűjtötte szerző 1924-ben.

TÁBLAMAGYARÁZAT — TAFELERKLÄRUNG

II. TÁBLA — TAFEL II.

- 1—4. *Arca hidasensis* Strausz (Hidas). 2×.
5, 6. *Potamidés* (*Pirenella*) *gamlitzensis transdanubicus* (Várpalota). 2×.
7, 8. *Cerithium zeuschneri lethésensis* nov. var. (Lethés). 3,1×.

III. TÁBLA — TAFEL III.

9. *Chrysalida pygmaea palatina* nov. var. (Várpalota). 6×.
10—11. *Chrysalida intermixta pseudoflexicosta* nov. var. (Várpalota) 15×17×.
12. *Chrysalida pseudovindobonensis* nov. sp. (Várpalota). 16×.
13—14. *Terebra* (*Hastula*) *striata cserhatensis* nov. nom. (Mátraverebély) 3,5×, 5×.
15—17. *Palatinia palatina* nov. gen., nov. sp. (Várpalota). 8×.
18—22. *Natica* (*Lunatia*?) *szobiensis* nov. sp. (Szob). 2,2×.

IRODALOM — LITERATUR

1. Boettger, O.: Zur Kenntnis der Fauna der mittelmiozänen Schichten von Kostež in Krassó—Szörényer Komitat. Verhandl. und Mitteil. Siebenbürg. Vereins für Naturwiss., Hermannstadt, 46., 51., 55., 1896—1905. — 2. Bucquoy, E.—Dautzenberg, P.—Dollfus, G.: Les mollusques marins du Roussillon. Gastropodes. Paris, 1882—1886. — 3. Halaváts Gy.: Új alakok Magyarország mediterránkorú faunájából. Természettud. Füzetek, 8, 1884. — 4. Hilber, V.: Neue Conchylien aus dem mittelsteirischen Mittelrauschichten. Sitzungsber. Akad. Wiss. Wien, 1879. — 5. Hörnes, M.: Die fossilen Mollusken des Tertiärbeckens von Wien. Univalven. Abhandl. Geol. R. Anst. Wien, 3., 1856. — 6. Meznereics I., Csepregyhyné: A hidasi (Baranya m.) tortonai fauna. Die tortonische Fauna von Hidas (Kom. Baranya, Ungarn). M. Földtani Intézet Évk. 39., 1950. — 7. Meznereics I., Csepregyhyné: A keletcserhádi helvétii és tortonai fauna. Helvetische und tortonische Fauna aus dem östlichen Cserhátgebirge. M. Földtani Int. Évk. 41., 1954. — 8. Strausz L.: Óslénytani adatok Baranyából. Deux faunes miocènes de la Montagne Mecsek, Hongrie. Földtani Közöny, 80., 1950. — 9. Strausz L.: Várpalotai felső-mediterrán csigák. Les Gastropodes du Méditerranéen supérieur (Tortonien) de Várpalota. Geologica Hungarica, ser. Palaeont. 25., Budapest, 1954. — 10. Strausz L.: *Cerithium*-félék a Dunántúl középső-miocén rétegeiből. Mittelmiozäne Carithien Transdanubiens. A. Földtani Int. Évk. 43, 1955. — 11. Tryon, G. W.: Manual of Conchology. Gastropods. Philadelphia 1879—1898. — 12. Wenz, W.: Gastropoda, — in Schindewolf, O. H.: Handbuch d. Paläozoöl. 6., Berlin 1938—1944. — 13. Zilch, A. Zur Fauna des Mittel-Miozäns von Kostež (Bánát). Typus-Bestimmungen und Tafeln zu O. Boettgers Bearbeitungen. Senckenbergiana vol. 16, Frankfurt a/M., 1934.

Neue Namen und neue Formen unter den miozänen Mollusken

Dr. ac. I. STRAUZ

Anstatt *Terebra (Hastula) hungarica* Meznerics 1954 (non Halaváts) führt der Verfasser die Benennung *Terebra (Hastula) striata cserhátensis* ein. Weiterhin beschreibt er aus der Szabó-Sandgrube bei Várpalota die zu den Adeorbiden gehörende *Palatinia palatina* nov. gen. nov. sp., sowie eine neue Varietät aus der Familie Cerithiidae: *Potamides (Pirenella) gamlitzensis transdanubicus* nov. var., und drei Formen der Gattung *Chrysallida*: *Ch. pygmaea palatina* nov. var., *Ch. intermixta pseudoflexicosta* nov. var., *Ch. pseudovindobonensis* nov. sp. Aus der Umgebung von Szob macht er *Natica (Lunatia?) szobiensis* nov. sp., und von Letkés *Cerithium zeuschneri letkensis* nov. var. bekannt.